

Nyhetsbrev juni 2023 – Minoritetsarbetet i Umeå kommun

Till minne av Camilla Törnroos

Camilla Törnroos, samisk äldresamordnare inom Enheten för prevention vid Seniortorget, äldreomsorgsförvaltningen, avled tidigt i vår efter en tids sjukdom vid 54-års ålder.

Camilla har arbetat med den samiska seniorgruppen sedan mer än 10 år tillbaka. Hon var mycket uppskattad av seniorerna och av sina medarbetare. Våra varma tankar går till Camillas anhöriga och hennes arbetskamrater.

Personalförändringar

Efter Camilla Törnroos bortgång har seniorträffarna vid den samiska träffpunkten Tráhppie under våren letts av Ellacarin Blind, Eva Conradzon och Liecelott Omma.

Peter Steggo, som under 13 år arbetat som minoritetssamordnare med fokus på urfolket samerna och den judiska nationella minoriteten, har avslutat sin tjänst och övergått till arbete vid samiskt språkcentrum i Jokkmokk. Kristina Josephson Hesse har under året innehaft Peters tjänst som minoritetssamordnare.

Arbetsgruppen för det minoritetspolitiska arbetet har förändrats under våren. Leif Mårtensson från kulturförvaltningen har efter många år lämnat gruppen och ersatts av Håkan Sandström. Nils Enwald som representerat äldreomsorgen har avslutat sin tjänst inom Umeå kommun. Hans ersättare är ännu inte utsedd.

Vårens arbete inom Enheten minoritet och arbetsgruppen

Umeå kommuns minoritetsarbete har under våren fokuserat på verksamhetsutveckling, framför allt på hur samrådsprocessen kan utvecklas i kommunen framöver. I detta arbete har Marie B Hagsgård engagerats. Hon är medlem i Sanningskommissionen och tidigare ordförande i Europarådets expertkommitté för ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter. Med hjälp av fokusgruppsintervjuer med urfolket samerna och de nationella minoriteterna samt uppföljande samtal med politiker och tjänstemän är tanken att samråden ska bli mer välbesökta och aktuella. Enheten minoritet tillsammans med arbetsgruppen kommer att fortsätta utvecklingsarbetet under hösten genom att komma med ett konkret förslag på hur samråden och det minoritetspolitiska arbetet ska kunna att se ut. En testperiod med det nya förslaget kommer därefter att inledas och utvärderas efter ett till två år tillsammans med urfolket samerna och de nationella minoriteterna.

Ett mycket givande online-möte hölls i april mellan arbetsgruppen för det minoritetspolitiska arbetet och en grupp experter från Europarådets ramkonvention. Kontakter har knutits och erfarenheter har utbytts och det finns förhoppningar om ytterligare tillfällen till möten med gruppen i Strasbourg framöver. Europarådet har under våren besökt ett antal kommuner i Sverige för att sedan publicera en rapport vid årsskiftet om hur Sverige har arbetat med frågor som rör de nationella minoriteterna.

I april besökte en delegation från Regeringskansliet arbetsgruppen för att diskutera utredningen *Strategi för att främja judiskt liv i Sverige*. Arbetet förutsätter en nära dialog och samverkan med den judiska minoriteten i Sverige. Delegationen träffade och samtalande också med representanter för den judiska gruppen i Umeå. Utredningen ska bland annat beskriva förutsättningarna för att leva ett judiskt liv i Sverige med utgångspunkt i Sveriges internationella åtaganden om skydd för nationella minoriteter och minoritetsspråk. Utredningen ska också kartlägga huvudsakliga hinder och möjligheter för den judiska minoriteten att leva ett judiskt liv och föreslå åtgärder i syfte att stärka förutsättningarna för det i Sverige. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2023.

Våren har även erbjudit många olika typer av aktiviteter för de nationella minoriteterna. Det har handlat om olika informationsinsatser, möten, kulturella aktiviteter och studiebesök.

Vårens samråd

Under våren har övergripande samråd genomförts med kultur- och fritidsnämnden den 27 februari och den 2 mars med urfolket samerna och respektive nationell minoritet. Inom område utbildning hölls samråd för förskolan den 28 februari och den 11 maj och för grundskolan den 30 mars och den 9 maj. Samrådets genomfördes digitalt och erbjöd minoriteterna en möjlighet att diskutera specifika frågor samt komma med behov och önskemål kring verksamheten. Alla minnesanteckningar finns på kommunens web ([länk](#)).

Övrigt samråd har hållits med Såhkie och Álgguogáhtie angående motionen 8/2020 "Gör Ubmeje till officiellt samiskt namn för Umeå". Vi kommer att få anledning att återkomma till det ärendet i höstens Nyhetsbrev.

När det gäller olika verksamheter knutna till minoritetsarbetet så har det förutom samråden hänt en hel del under våren inom område utbildning, äldreomsorgen samt kultur och fritid.

Utbildning – för- och grundskola

Inom område utbildning har arbetet att samla alla kommunens förvaltningspråk, finska, meänkieli och samiska, under ett och samma tak fortsatt. Ett arbete som kommer att utmytna i öppnandet av en gemensam förskola för förvaltningspråken i höst. Vi återkommer i höstens nyhetsbrev om öppnandet av förskolan Glaciärens avdelningar.

Sex unga språkambassadörer/språkstödjare har anställts av kommunen - två som talar nordsamiska, en som talar sydsamiska och tre som talar finska. Språkstödjarna har ett tvådelat uppdrag: ett uppdrag är att delta i olika aktiviteter på de olika språken för, och i, olika verksamheter. Ett annat är att utarbeta modeller för unga nationella minoriteters delaktighet. Språkambassadörerna har varit mycket uppskattade av barn och lärare, de har deltagit vid informationsdagar, språkduchar och andra aktiviteter för barn och ungdomar. Kommunen har annonserat efter ytterligare språkambassadörer, i meänkieli och samiska, så troligen kommer flera språkstödjare att anställas under hösten.

Under våren har två språkduchar genomförts för barn i förskolan och elever i grundskolan och gymnasiet. Språkducharna har erbjudits på finska, meänkieli och sydsamiska och har under våren genomförts på Väven och på Västerbottens museum. Språkducharna kommer att fortsätta under hösten.

Äldreomsorgen

Inom äldreomsorgen har arbetet med ett samiskt äldreomsorgsboende fortsatt. Representanter från den samiska seniorgruppen har tillsammans med kommunens äldreomsorgsstrateg jobbat med ute- och innemiljön vid det blivande boendet. Invigningen av äldreboendet planeras till hösten. Vi återkommer om det i kommande nyhetsbrev.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Flera föreningar har sökt medel ur Kulturpotten under våren så. Såhkie har sökt och beviljats medel för att arrangera en filmkväll på Folkets Bio med efterföljande samtal och mingel. Filmen "Ellos Eatnu - La Elva Leve – Låt Älven Leva" hade därmed, med hjälp av Kulturpotten, Sverigepremiär i Umeå.

Folkets Bio i samarbete med bl.a. Finska klubben har sökt och beviljats medel för "Ny finsk film", en serie av filmer för barn och vuxna som visas under februari till december.

Finska klubben ansökte om stöd till sin barn- och ungdomsverksamhet, Lördagsklubben. De beviljades medel för att anordna en festival med hjälp av Sverigefinska Riksförbundet för att stärka de sverigefinska barnen och ungdomarnas flerspråkiga identitet och språkkunskaper.

Tornedalingar i Umeå STR-T har ansökt ur Kulturpotten och fått medel för arrangemanget "Kollontay -bombregn över Pajala", som syftar till att öka kunskapen om en historisk händelse i Pajala samt vikten av diplomati för att förhandla i krigstider.

Samarbeten och nätverkande

Det finns ett nätverk för finska och meänkieli inom socialtjänsten utifrån behov för att kunna utbyta erfarenheter och diskutera frågor som rör implementering och följsamhet till lagstiftningens intentioner inom socialtjänsten. Syftet med nätverket är att stärka de punkter/åtgärder som är viktiga att förbättra i verksamheten utifrån Umeå kommuns uppdrag i förvaltningsområdet för finska och meänkieli. Kommunikation och information är särskilt viktiga att samordna inom socialtjänsten. Nätverket samlas två gånger per år.

Nätverket Veärbmie, som utgörs av minoritetssamordnare och samiska samordnare i åtta förvaltningskommuner inom umesamiskt område, träffas en gång i månaden, oftast på Teams, för att utbyta erfarenheter och för att arrangera verksamheter tillsammans. Bl.a. har en gemensam seniorresa planerats till Funäsdalen i augusti. En äldreomsorgskonferens kommer att gå av stapeln i månadsskiftet oktober/november i Arvidsjaur. Andra aktuella ärenden är t.ex att samordnarna i Sorsele, Vindeln och Umeå arbetar gemensamt för att förenkla den administrativa processen för de flyttande renskötarfamiljerna vid byte av förskola och skola från fjäll- till inlands/kustkommun.

Ett antal andra nätverkanden inom kommunen och mellan kommuner och andra myndigheter förekommer också under året för erfarenhetsutbyte och samarrangemang.

Seniortorget och senioraktiviteter

Foto: Seniortorget på Renmarkstorget i gamla Turistbyråns lokaler.

Förutom ordinarie aktiviteter för alla seniorer i Umeå kommun så erbjuds "Minoritetsforum" på Seniortorget en gång i månaden. Det innebär att varje månad belyses en nationell minoritetsgrupp med ett föredrag om dess kultur och traditioner. Alla är välkomna,

minoriteter liksom majoriteten, för att lära sig mer om urfolket samerna och de nationella minoriteterna. Under våren har det bl a talats om romernas historia, om judiska traditioner och om hur samerna mår i Sverige. Föredragen hålls av en representant från urfolket samerna eller av någon från övriga nationella minoriteter. Om någon inte kan närvara fysiskt så finns det möjlighet att se föredragen i live-sändning.

Seniortorget's programöversikt är ett viktigt verktyg för att tillgängliggöra utbud och arrangemang. Följ gärna vad som händer på Seniortorget genom att prenumerera på Seniortorget's nyhetsbrev. Mer info finns [här](#).

Seniorverksamheten för urfolket samerna och de nationella minoriteterna

Under våren har en hel del arrangemang för seniorer anordnats gemensamt av äldresamordnarna, Kultur för seniorer och minoritetssamordnarna. Några exempel nämns här nedan:

Det har arrangerats finsk karaoke, kokats soppa och handarbetats under våren. Det har också visats film bl a "Ljus i natten" av Aki Kaurismäki på Folkets bio. De finska filmerna är mycket populära.

I april höll John och Anita Ponga ett föredrag på Tráhppie om samisk mat och medicin i ett historiskt perspektiv. Krister Stoor berättade om jojksamlaren Karl Tirén i maj och det har hållits föredrag av Annikka Enlund som berättade om växter och örter som använts i den samiska kulturen. Den 13 juni fick seniorerna äta samisk mat genom SLU-studien "Traditionell mat till äldre samer". Den 27 juni gjorde de samiska seniorerna en uppskattad utflykt till Sjungaregården i Granö där det bjöds på lunch.

Foto: Korvgrillning och kaffe på Gammlia. Säsongsavslutning för seniorverksamheten med "minoritetspicnic".

Arrangemang under våren

Bild: Dimitri Keiski uppträdde i Umeå i april.

Under våren har det erbjudits ett varierande kulturutbud. Den lokala romska föreningen Sinti Roma rådet organiserade en mycket uppskattad spelning med Dimitri Keiski i Umeå den 5 april. Keiski bjöd på romsk, finsk och svensk musik.

Den finska barnteatern gav föreställningen "Tidfri", och Sara Ajnak höll en musikföreläsning på samiska för barn. I april bjöds det på författarsamtal av Tina Harnesk, som pratade om sin bok "Folk som sår i snö".

I Väven har Monica L Edmondsson visat sitt konstprojekt "Malign", en utställning som bygger på hur hon upplevde sin dotters sjukdom.

Vid några tillfällen har det hållits guidade konstvandringar i Umeå på finska.

Umeå kommun uppmärksammade förintelsens minnesdag den 27 januari på alla högstadier runt om i kommunen med undervisning och seminarium om förintelsen utifrån bl.a. filmer som utgångspunkt för diskussioner.

Sverigefinnarnas dag firades den 24 februari på Västerbottens museum. Det var ett samarrangemang mellan Finska klubben i Umeå, Västerbottens museum och Umeå kommun. Det visades filmer och hölls föreläsningar. Det framfördes också en solokonsert med Anna Fält.

Den 6 februari 2023 firades för 30:e året samefolkens dag/samernas nationaldag. Det bjöds på kaffe och tårta på Tráhppie och den samiska nationalsången framfördes mycket vackert av Natalie Carrion på sydsamiska och svenska.

Foto: Samefolkens dag/Samernas nationaldag firas på Tráhppie.

Biblioteket informerar

De flesta böckerna på nationella minoritetsspråk i Umeå finns på stadsbiblioteket. Böckerna kan låntagaren själv, eller med hjälp av bibliotekarie, reservera via minabibliotek.se och hämta på närmaste bibliotek. Det finns tvillingpaket och böcker med parallelltext på svenska/finska, svenska/meänkieli eller svenska/samiska språk. Tidningen Bamse finns på finska och nordsamiska, och andra serieböcker för äldre barn och unga på finska och några på samiska språk. Bibliotekens aktiviteter för barn är gratis, men ibland behövs en biljett för att vara säker på att få plats. Har du tips på en bok du vill läsa? Lämna ett inköpsförslag på bibliotekets hemsida, eller direkt till en bibliotekarie.

Kontakt

Besök gärna våra sidor www.umea.se/minoriteter, www.umea.se/suomeksi (för nyheter på finska) för mer information om vad som sker i Umeå vad gäller Umeå kommun som förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska.

Aino Dahl

minoritetssamordnare
aino.dahl@umea.se
070-622 56 77

Kristina Josephson Hesse

minoritetssamordnare
kristina.hesse@umea.se
070-201 04 95

Riitta Päivärinta Stenvall

samordnare för äldreomsorgen
(finska och meänkieli)
riitta.paivarinta@umea.se
070-272 91 07